

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry
PL 3000
90014 Oulun yliopisto

17.12.2014

Pyhännän kunta / kunnanhallitus

Manuntie 2
92930 Pyhäntä

pyhannankunta@pyhanta.fi

Asia:

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisen yhdistyksen lausunto Pyhännän Piiparinmäen tuulivoimaosayleiskaavaluonnoksesta

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry (PPLY) kannattaa tuulivoimatuotannon lisäämistä silloin, kun sen rakentamisesta aiheutuu mahdollisimman vähän lintuihin ja muuhun luontoon kohdistuvia haittavaikutuksia. Tehtyjen selvitysten perusteella Pyhännän Piiparinmäen alue vaikuttaisi soveltuvan tuulivoimatuotantoon kohtalaisen hyvin. Alue ei sijaitse lintujen päämuuttoreiteillä eikä sillä selvitysten tavata kovin montaa sellaista pesimälintulajia, joka olisi yhtä aikaa suojelullisesti arvokas ja herkkä tuulivoimaloiden haittavaikutuksille (törmäysriski, häiriövaikutus).

Kaavaluonnos on nähtävillä, kun YVA-prosessi on jo päättynyt, mikä on oikea toimintatapa hankkeen eteenpäin viemisessä. Näin ollen kaavoitusvaiheessa on käytettävissä kaikki YVA:n tuottama tieto mahdollisista rajoituksista voimaloiden sijoittelulle.

Selvitysten riittävyys

Tehdyt luontoselvitykset ja niiden tulokset ovat kaava-aineistosta hyvin löydettävissä, jotta niiden riittävyyttä ja luotettavuutta voidaan arvioida. YVA-selvityksen linnusto-osuus on tehty riittävän hyvin. Sen sijaan täydentävät linnustonselvitykset muuttuneiden voimalapaikkojen osalta on tehty täysin väärään aikaan heinäkuun lopussa. Pesimälinnustoa kerrotaan tuolloin arvoidun lähinnä ympäristön perusteella, sillä pesimälintujen laulukausi on jo päättynyt ja suuri osa linnuista on poistunut reviireiltään. Kaavoituksen tulee aina perustua riittäviin selvityksiin, jollaisena ei voi linnuston osalta pitää pelkästään ympäristön perusteella tehtyä selvitystä. Niinpä täydentävä linnustonselvitys muuttuneiden voimalapaikkojen osalta on tehtävä uudelleen keväällä ja alkukesällä 2015 vastaavaan tapaan kartoituslaskentana, kuin on tehty YVA:ssa tutkituilla paikoilla. Kartoitus tulisi tehdä useamman kuin yhden kerran kartoituslaskentana ainakin silloin, kun voimalapaikan ympäristössä on uhanalaisille tai muutoin suojelunarvoisille linnuille sopivaa elinympäristöä. Tämä sen vuoksi, että harvinaiset linnut eivät välttämättä löydy yhdellä kartoituskerralla. Tarkentavan lintuselvityksen perusteella voimalapaikkojen sijainteja on tarvittaessa muutettava kaavaehdotuksessa.

Uusittavan kartoituslaskennan yhteydessä olisi mahdollista tehdä lisää päiväpetolintujen seuranta, jota myös luontoselvityksiä tehnyt konsultti suosittelee tehtäväksi useana vuonna luotettavamman arvion saamiseksi. Kaikilla petolintujenreviireillä ei mm. ravintotilanteen vuoksi välttämättä pesitä joka vuosi, minkä vuoksi usean vuoden seuranta antaa luotettavimmat tulokset. Erityishuomion ansaitsee maakotkan reviiri, jolla ei tietävästi pesitty sinä keväänä, kun YVA-selvitystä tehtiin. Maakotkan reviirin tila vuonna 2015 tulee selvittää ja tarvittaessa seurata pesinnän aikaisia kotkan lentoreittejä riittävästi, jotta mahdolliset kotkan saalistuslentoja haittaavat voimalayksiköt voidaan siirtää tai jättää toteuttamatta.

Pesimälinnusto

Voimalaitospaikat näyttävät olevan hyvin suunniteltu siten, että selvitysten perusteella todetut tärkeimmät lintukohteet ja petolintujen reviirit eivät joudu voimaloiden välittömään läheisyyteen. Myös uusien tieyhteyksien rakentaminen on onnistuttu pitämään melko vähäisenä. Tuulivoimalat tulisikin aina pyrkiä sijoittamaan jo valmiiksi ihmisen muokkaamiin paikkoihin niin, ettei arvokasta lintujen elinympäristöä tai muuta luontoa merkittävästi tuhoudu. Piiparinmäen tapauksessa mm. yhtenäinen maanomistus näyttää mahdollistaneen voimaloiden järkevä sijoittelun. Uuden 110 kV:n sähkölinjan on nähtävästi välttämättä ylitettävä jostain kohdasta Pahkapuron luonnonuoma. Tällöin yhtenäinen puronvarren luonnonympäristö pirstoutuu. Voimajohto tulisi rakentaa siten, että sillä on mahdollisimman vähän vaikutusta puronvarreen. Pylväitä ei tule sijoittaa puron välittömään läheisyyteen eikä puronvarren puustoa ja muuta kasvillisuutta pidä raivata enempää kuin on välttämätöntä. Puronvarren luontoarvoja tulisikin kaavamerkinnöin korostaa myös voimajohdon ylityskohdalla.

Muuttolinnusto

Hankealue ei sijaitse lintujen päämuuttoreiteillä, joten vaikutukset lintujen muuttoon jäävät vähäisiksi. Tuulivoimaloiden rakentamista pitäisikin ohjata Piiparinmäen tavoin kauemmas rannikon muuttoreiteistä. Kaavaehdotuksessa voimalat sijaitsevat suhteellisen tiiviinä pohjois-etelä (luode-kaakko) -suuntaisena ryhmänä, mikä on muuttolintujen kannalta hyvä sijoittelumuoto. Lintujen muuttosuunnan mukainen voimaloiden sijoittelu ei katkaise muuttoreittiä ja helpottaa lintujen mahdollisuutta väistää voimalat.

Liittyminen muihin hankkeisiin ja yhteisvaikutukset

Pesimälinnuston osalta laajojen ja myös useiden pienempien tuulivoimala-alueiden rakentaminen sisämaahan saattaa aiheuttaa merkittävän törmäysriskin pesiville uhanalaisille petolinnuille. Toistuvat pesivien lintujen törmäykset tuulivoimaloihin tulisivat johtamaan useiden reviireiden autioitumiseen ja siten muutenkin taantuvien lajien entistä nopeampaan häviämiseen linnustosta. Myös voimaloiden häiriövaikutus saattaa estää petolintujen asettumisen niiden aiemmin käyttämille pesimäalueille. Tuulivoimaloiden sijoittaminen on toteutettava siten, että minkään törmäysalttiin, etenkin uhanalaisen, suuren petolinnun reviiri ei tuulivoimarakentamisen vuoksi joudu uhatuksi. Tehtyjen selvitysten perusteella Piiparinmäen alueella tällainen riski saattaa kohdistua lähistöllä pesivään maakotkaan. Muutoin suunnittelualue soveltuu tässäkin suhteessa varsin hyvin tuulivoimaloiden rakentamiseen.

Ekologinen kompensatio

Tuulivoimapuistoja rakennettaessa alueen luonnontilaisuus heikkenee entisestään, vaikka voimalat rakennettaisiinkin jo ennestään ihmistoiminnan vaikutuksen alaisille paikoille. Voimaloiden ja niille tarvittavan tiestön rakentaminen johtaa vähintään pienimuotoiseen metsäelin ympäristön vähenemiseen ja pirstoutumiseen. Luonnolle aiheutuvan haitallisen vaikutuksen kompensoimiseksi tulisikin samansuuruinen pinta-ala rauhoittaa ja/tai ennallistaa jossain hankealueen lähistöllä. Ilman tällaista kompensatiota luonto joutuu yhä ahtaammalle ihmisen toimintojen tehostuessa. Kaavoituksessa tulisikin jatkossa varautua tuulivoimalakaavoituksen ohella suojelualueverkoston parantamiseen ja heikentyneiden elinympäristöjen ennallistamiseen sekä kestävä energiantuotannon että luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi.

Piiparinmäki sijaitsee valtion maalla, jolloin ekologinen kompensatio olisi erityisen helppo toteuttaa, sillä Metsähallituksen hallinnassa on vielä runsaasti suojelemattomia luonnontilaisia ja luonnontilaisen kaltaisia metsiä ja soita. Piiparinmäen tuulivoimaloiden toteutuminen paitsi heikentää alueen luonnontilaisuutta entisestään, myös tuottaa Metsähallitukselle merkittäviä lisätuloja. Niinpä taloudellisesta toiminnasta

luopuminen jossain toisaalla luonnonsuojelullisesti merkittävämmällä alueella tulee tässäkin suhteessa mahdolliseksi.

Ekologista kompensatiota olisi tarpeen tehdä myös paikallisesti. Esimerkiksi Pahkapuron varren jääminen voimajohdon alle tulisi kompensoida ennallistamalla puron vartta jossain toisessa kohtaa, missä muu ihmistoiminta on aiemmin heikentänyt puron luonnontilaa. Näin kaavan toteuttamisen kokonaisvaikutus ei niin paljoa kiihdyttäisi muutoinkin nopeaa luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä.

Yhteenveto

Pyhännän Piiparinmäen alue soveltuu tuulienergian tuotantoon suhteellisen pienin ympäristövaikutuksin, mutta tehdyissä linnustoselvityksissä on vielä tarkennettavaa. Kaavaluonnos vaikuttaa harkiten ja hyvin laaditulta, sillä uusien teiden ja muiden rakennelmien määrä on voitu pitää vähäisenä. Hankkeen toteuttamisella yksistään tuskin on kovin merkittäviä haitallisia vaikutuksia linnustoon tai muuhun eläimistöön. Hankealue on kuitenkin hyvin laaja, joten hankkeen vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen olisi syytä kompensoida elinympäristöjä ennallistamalla ja suojelualueverkostoa täydentämällä.

Oulussa 17.12.2014

Esa Aalto
Puheenjohtaja

Ari-Pekka Auvinen
Suojelutoimikunnan puheenjohtaja